

Asia: VN/23277/2021

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

On.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Maksut eivät ole ymmärrettäviä tai oikeudenmukaisia akateemisten tutkimusten kohdalla. Maksujen korottaminen heikentää toisilain muutenkin heikentämiä tutkimustyön edellytyksiä. Valtaosa maamme lääketieteellisestä tutkimuksesta tehdään oman kliinisen työn ohella muutaman tuhannen euron budjeteilla tai jopa kokonaan ilman rahoitusta. Tyypillisesti juuri näillä kliinikkolääkäreiden tutkimuksilla parannetaan hoitoprosesseja, potilasturvallisuutta ja potilaiden hoitoa. Toisiolaki on vähentänyt jo nyt tutkijalähtöisiä tutkimuksia ja sairaanhoitopiirien välistä yhteistyötä.

On myös kohtuutonta, että opintoihin kuuluvista tutkimuksista laskutetaan. Opinnäytetyöt, syventävät opinnot ja väitöskirjoihin kuuluvat tutkimukset olisi perusteltua vapauttaa kokonaan maksuista. Esim. opinnäytetöihin ei ole juurikaan tarjolla rahoitusta. Yli 400 € on opiskelijalle suuri kuluerä. On riski, että välttyäkseen maksuilta vähävaraisemmat opiskelijat joutuvat tekemään heikompi tasoisia lopputöitä, mikä heikentää heidän uramahdollisuuksiaan. Varakkaampien opiskelijoiden pääsy korkealaatuisempaan tutkimusaineistoon on omiaan lisäämään eri taustoista tulevien henkilöiden epätasa-arvoa ja heikentämään huonommista sosioekonomista lähtökohdista tulevien ihmisten mahdollisuuksia yhteiskunnassa.

Tutkimusryhmissä tapahtuu jatkuvasti henkilövaihdoksia ja tutkimusten kestoa on vaikea ennakoida. 400 € on kohtuuton maksu siitä, että asia ilmoitetaan Tietolupaviranomaiselle. Tutkimusryhmään ei saa mitään etua siitä, että esim. tutkimushoitajan vaihtumisesta raportoidaan. Tällaiset muutokset täytyy joka tapauksessa raportoida oman yksikön tutkimusluvan myöntäjälle, joten kyseessä on tuplailmoitus. Jos ilmoitus olisi maksuton, se saatettaisiin myös tehdä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Ei. Akateemista tutkimusta tehdään usein hyvin pienillä budjeteilla. 115 euron tuntihinta on todella korkea ja palvelun kokonaishinta nousee helposti tutkijalle mahdottomaksi. . Vaikuttaa myös siltä, että Findatan prosessit eivät ole aivan optimaalisia, koska luvan saaminen kestää jopa kahdeksan kuukautta. Tutkijan on myös täysin mahdotonta ennakoita Findatalta työhön kuluva aikaa. Maksuperustelain perusteella olisi myös mahdollista poiketa näistä maksuista epäkaupallisten ja yleishyödyllisten tutkimusten kohdalla. On myös absurdia, että manuaalisesti poimittavissa aineistoissa tutkimusryhmän jäsenet poimivat tiedot itse hoitamistaan potilaista, odottavat tietojen yhdistämistä ja tietolupaa yli puoli vuotta ja joutuvat vielä maksamaan tästä. Tutkijoiden on vaikea ymmärtää, mistä he oikein maksavat.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot

Tutkimuksen tekoon liittyvien keinotekoisien maksujen korottaminen ei paranna Suomen kilpailukykyä.

Blomgren Karin
HUS Kuntayhtymä - HUS Tutkimusjohto